

عنوان: از برنامه حافظه جهانی چه می دانیم؟

از برنامه حافظه جهانی چه می دانیم؟

معصومه سادات میرپوریان
دبیر کمیته ملی حافظه جهانی

تابستان 1386

در این مقاله کوتاه سعی بر آن است که برنامه حافظه جهانی و اقدامات صورت گرفته درباره آن از ابتدای تأسیس تاکنون تشریح شود. بنابراین لازم است، ابتدا برخی از موارد مرتبط با حافظه جهانی چون سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو)، کمیسیون ملی یونسکو و کمیته ملی حافظه جهانی در ایران معرفی شود و پس از آن به حافظه جهانی، برنامه حافظه جهانی و اقدامات صورت گرفته درباره آن پرداخته شود.

سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد: در اول نوامبر سال 1945 میلادی درست هنگام پایان جنگ جهانی دوم، کنفرانس بزرگی در لندن تشکیل شد که در آن نمایندگان چهل کشور شرکت کردند. فرانسه و انگلستان، دو کشوری که بیشترین صدمات را از جنگ دیده بودند، پیشنهاد کردند سازمانی با هدف نهادینه ساختن فرهنگ صلح تأسیس شود. از نظر آنها چنین سازمانی می‌بایست در راه همبستگی فکری و اخلاقی بشریت خدمت می‌کرد و مانع از وقوع جنگ جهانی دیگر می‌شد. در 19 نوامبر 1945 میلادی، 37 تن از نمایندگان کشورها اساسنامه یونسکو را امضا کردند و بدین ترتیب سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) با هدف پیشبرد صلح و رفاه همگانی در جهان از طریق همکاری بین ملتها تأسیس شد. از آنجا که صلح باید بر اساس همبستگی معنوی و فکری پی‌ریزی شود و از آنجا که جنگها نخست در ذهن بشر آغاز می‌شود، دفاع از صلح نیز باید در ذهن انسانها شکل گیرد بنابراین یونسکو مأموریت یافته است که در مقام سازمانی برای همکاری فکری در سطح بین‌المللی خدمت کند. یونسکو با ازدیاد و تقویت مناسبات آموزشی، علمی و فرهنگی، دو هدف کاملاً پیوسته دارد:

- 1- توسعه که ورای تقاضای ساده پیشرفت مادی، باید به طیف گسترده‌ای از خواسته‌های انسان پاسخ گوید، بدون آنکه میراث نسلهای آینده را به خطر افکند؛
- 2- برقراری فرهنگ صلح بر اساس مسئولیت شهروندی و مشارکت کامل در فرآیندهای دموکراتیک.

برای آنکه صلح پایدار، صادقانه و مورد قبول همه برقرار شود، در دیباچه اساسنامه یونسکو آمده است: «کشورهای امضا کننده این اساسنامه مصممند، دستیابی کامل و برابر به آموزش، پی‌جویی آزاد حقیقت عینی، تبادل آزاد اندیشه‌ها و دانسته‌ها را برای همگان تضمین کنند، روابط بین مردم خود را توسعه بخشند و افزایش دهند تا با درک متقابل و بهتر به شناختی دقیق‌تر و حقیقی‌تر از آداب و رسوم یکدیگر برسند.» برای تحقق این هدف، دولت‌های مربوط تصمیم به تأسیس سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) گرفتند تا با همکاری ملل جهان در زمینه‌های آموزشی، علمی و فرهنگی به تدریج به اهداف صلح بین‌المللی و رفاه عام بشری برسند و این خود از اهداف نخستین سازمان ملل متحد می‌باشد که در منشور آن نیز آمده است.

کنفرانس سانفرانسیسکو که منجر به تشکیل سازمان ملل در سال 1945 میلادی شد، از دولت انگلیس دعوت کرد، کنفرانسی جهت تدوین اساسنامه بین‌المللی فرهنگ برگزار کند. این کنفرانس در نوامبر همان سال با شرکت 43 کشور از جمله ایران، در لندن برگزار شد. هدف اولیه کنفرانس سانفرانسیسکو و دولت آمریکا تأسیس سازمانی صرفاً آموزشی برای بازسازی مراکز آموزشی بود ولی شرکت کنندگان در کنفرانس لندن فرهنگ را نیز به عنوان بخشی از برنامه سازمان، منظور کردند. وقوع بمباران هیروشیما و توجه همگان به نقش یافته‌های علمی در زندگی بشر به آنجا انجامید که حرف (s) نیز به نشانه کلمه sciences (علوم) در عنوان سازمان گنجانده شود و (Uneco) به (Unesco) تبدیل شود.

طی این کنفرانس وظایف سازمان در چندین بند تعیین شد که خلاصه آن عبارت است از:

- 1- تسهیل تبادل آزاد بین رهبران آموزشی، فرهنگی و علمی کشورها؛
- 2- مبادله آزاد عقاید و اطلاعات بین مردم و متخصصان از طریق مدارس، دانشگاهها و سایر مؤسسات آموزشی و پژوهشی؛

3- تدوین و توزیع برنامه‌های آموزشی و فرهنگی، متناسب با نیازهای کشورهای؛ همچنین بر ضرورت حفظ جنبه غیر دولتی سازمان تأکید شد.¹

در سال 1945 میلادی، 37 کشور اساسنامه یونسکو را امضا کردند. این اساسنامه بعداً در سال 1946 میلادی توسط بیست کشور دیگر امضا شد و بدین ترتیب این تعداد از اعضا نخستین بنیانگذاران سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد شدند. تا سال 1950 میلادی تعداد اعضای یونسکو به 59 عضو رسید و در سال 1954 میلادی اتحاد جماهیر شوروی سابق به عنوان هفتادمین عضو به این سازمان پیوست. بین سالهای 1960 و 1962 میلادی در پی فرآیند استعمارزدایی 24 کشور جدیدالتأسیس آفریقایی نیز به این سازمان پیوستند اما در سال 1984 میلادی یونسکو یکی از اعضای مهم خود یعنی ایالات متحده را که بر مدیریت و سیاستهای سازمان انتقاد داشت و تصمیم به خروج از آن را گرفت از دست داد. اندکی بعد انگلستان و سنگاپور نیز از سازمان کناره گیری کردند.

در اوایل سال 1990 میلادی فروپاشی بلوک شرق سبب ایجاد تحولات بیشتر شد و کرسی آلمان شرقی بر اثر اتحاد دو آلمان حذف گردید. اندکی بعد فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق نیز سبب افزایش اعضا شد و 12 عضو جدید بر اثر این فروپاشی به سازمان یونسکو پیوستند از جمله ارمنستان، آذربایجان، گرجستان، قزاقستان و قرقیزستان. اندکی بعد نوبت کشورهای یوگسلاوی سابق شد و کشورهایی نظیر بوسنی هرزگوین، اسلونی و کروزی به این سازمان ملحق شدند. از زمان تأسیس سازمان یونسکو 10 عضو در فواصل زمانی مشخص از سازمان کناره گرفتند. به عنوان مثال آفریقای جنوبی در سال 1956 میلادی این سازمان را ترک کرد و در سال 1994 میلادی بعد از حذف نژادپرستی دوباره بدان ملحق شد. تمام این ده کشور به جز سنگاپور دوباره به یونسکو پیوستند. انگلستان یک بار دیگر در سال 1997 میلادی عضو یونسکو شد. در اکتبر 2003 میلادی با برگشت ایالات متحده به یونسکو ترکیب اعضای آن به 190 کشور عضو رسید.² مقر این سازمان در پاریس پایتخت فرانسه است و دفترهایی در کشورهای مختلف دارد.³

کمیسیون ملی یونسکو: طبق ماده 7 اساسنامه یونسکو برای ایجاد هماهنگی بین یونسکو و مؤسسات ذربط، کشورهای عضو مؤلف به ایجاد کمیسیونهای ملی شدند. در حال حاضر 190 کمیسیون ملی یونسکو وجود دارد که در مجموعه نظام ملل متحد بی‌نظیر است. در کمیسیونهای ملی متفکران، دانشگاهیان و شخصیت‌های علمی فعالیت دارند و در تدوین، اجرا و ارزیابی برنامه‌های یونسکو مشارکت می‌کنند. کمیسیونهای ملی از طریق انتشار کتابها، اسناد یونسکو، برگزاری کنفرانسها و تشکیل نمایشگاه، دیدگاهها و برنامه‌های یونسکو را در کشور خود منعکس می‌کنند. به علاوه نقش مشورتی نیز دارند و دولتهای متبوع خود را از برنامه‌های یونسکو مطلع می‌کنند و بدین ترتیب افکار و اندیشه‌های یونسکو را اشاعه می‌دهند.⁴

کمیته ملی حافظه جهانی در ایران: این کمیته یکی از کمیته‌های کمیسیون ملی یونسکو- ایران می‌باشد که دبیرخانه آن در سال 1384 در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تشکیل شد. بر اساس دستورالعمل اجرایی کمیته ملی حافظه جهانی این کمیته پانزده عضو دارد که هشت نفر از اعضای آن حقوقی و نمایندگان صاحب نظر سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، کتابخانه حضرت آیت الله مرعشی نجفی، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، کتابخانه و مرکز اسناد دانشگاه تهران و کمیسیون ملی یونسکو می‌باشند و هفت عضو حقیقی دارد که از صاحب‌نظران و متخصصان میراث مستند می‌باشند. ریاست کمیته با رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. جمهوری اسلامی ایران در سال 1384 شمسی با معرفی سه اثر به یونسکو برای نخستین بار در برنامه حافظه جهانی یونسکو شرکت کرد.

حافظه جهانی: حافظه جهانی حافظه جمعی مستند مردم دنیاست که معرف بخش بزرگی از میراث فرهنگی بشریت است. این حافظه نمودار تکامل اندیشه، اکتشاف و دست‌آوردهای جامعه بشری می‌باشد که میراث گذشتگان است، برای جامعه کنونی و آینده. قسمت عمده این حافظه در کتابخانه‌ها، آرشیوها، موزه‌ها و مکانهای دیگر در سرتاسر جهان قرار دارد که سهم بیشتری از آن در معرض خطر است. بخش عمده این میراث به دلیل جابه‌جایی عمدی یا تصادفی داراییها، کلکسیونها، تباهیگریهای ناشی از جنگ یا دیگر شرایط تاریخی پراکنده شده است.⁵

برنامه حافظه جهانی: یونسکو برنامه حافظه جهانی را در سال 1992 میلادی تأسیس نمود که انگیزه‌اش از تأسیس آن آگاهی رو به رشد نسبت به وضعیت وخیم حفاظت از میراث مستند و دسترسی به آن در قسمتهای مختلف دنیا بود. جنگ و آشوبهای اجتماعی و کمبود سخت منابع، مشکلاتی را که قرن‌ها وجود داشت، بدتر کرده و مجموعه‌های مهم در کل دنیا بر اثر تاراج و پراکندگی، داد و ستد غیر قانونی، خرابی، تعیین بودجه و حفاظت نادرست دچار سرنوشت‌های متفاوتی است. بنابراین یونسکو وظیفه خود دانست تا برنامه حافظه جهانی را ایجاد کند. بدین منظور در سال 1993 میلادی کمیته مشاوره بین المللی آی‌ای‌سی (IAC) در پالتاسک لهستان تشکیل جلسه داد. این کمیته طرحی ارائه داد که به موجب آن نقش یونسکو را به عنوان آگاه کننده دولتها، نهادها و سازمانهای بین المللی و ترویج شراکت در اجرای پروژه‌ها تأیید و تأکید می‌نمود. تا کنون حدود 45 کمیته ملی حافظه جهانی در دنیا تأسیس شده است. دفتر ثبت حافظه جهانی که قابل مشاهده‌ترین جنبه عمومی برنامه می‌باشد، در سال 1995 میلادی بنیانگذاری شد و از طریق توافقهایی که در گردهماییهای متوالی آی‌ای‌سی صورت می‌گرفت، رشد کرد.

نگرش برنامه حافظه جهانی آن است که میراث مستند جهان متعلق به همه است، بایستی به صورت کامل برای همگان محافظت و نگهداری شود و با توجه به آداب و رسوم فرهنگی و عملی بایستی بدون ممانعت در دسترس همیشگی همگان باشد. در برنامه حافظه جهانی، میراث مستند به عنوان برنامه‌ای تعریف می‌شود که اقلام زیر را در برمی‌گیرد:

- 1- قابل حرکت باشد؛
 - 2- متشکل از علائم، کدها، صداها یا تصاویر باشد؛
 - 3- قابل نگهداری باشد (زنده نباشد)؛
 - 4- قابل ارائه باشد.
- سند دو جزء دارد؛ محتوای اطلاعاتی و حاملی که بر آن قرار دارد که هر دو ممکن است از تنوع بالایی برخوردار باشد و به عنوان قسمتهایی از حافظه به یک میزان مهم باشد. برخی از حاملها به عنوان مثال به صورت زیر می‌باشد:
- حاملهای متنی: حاملهای متنی مثل دست‌نوشته‌ها، کتابها، روزنامه‌ها، پوسترها و غیره؛ محتوای متنی ممکن است با جوهر، مداد، نقاشی یا دیگر وسایل ثبت شده باشد. حامل ممکن است از جنس کاغذ، پلاستیک، پاپیروس، پوست حیوان، برگ نخل، پوست درخت، بافت پارچه و منسوجات یا وسایل دیگر باشد؛
 - حاملهای غیر متنی: حاملهایی مثل ترسیمها، تصاویر چاپی، نقشه‌ها و موسیقی در این گروه قرار می‌گیرد؛
 - حاملهای سمعی و بصری: این حاملها شامل فیلمها، دیسکها، نوارها و عکسها می‌باشد؛
 - اسناد مجازی: اسنادی شامل آنچه در شبکه‌های اینترنتی قرار دارد.⁶

اهداف برنامه: این برنامه اهداف زیر را دنبال می‌کند:

الف) تسهیل محافظت از میراث مستند دنیا با استفاده از مناسب‌ترین تکنیکها؛
ب) کمک به دسترسی جهانی به میراث مکتوب: این گزینه شامل تشویق به تهیه کاتالوگها و کپیهای دیجیتالی، نشر و توزیع کتابها، لوحهای فشرده و دیگر محصولات می‌باشد؛

ج) افزایش آگاهی جهانی نسبت به وجود و اهمیت جهانی میراث مستند: روشهای این افزایش آگاهی عبارت است از: توسعه دفاتر ثبت حافظه جهانی، رسانه‌ها و نشریات اطلاعاتی و تبلیغاتی.⁷

تدابیر کلیدی برنامه: پنج تدبیر کلیدی برای دستیابی به اهداف این برنامه در نظر گرفته شده است:

- 1- شناسایی میراث مستند: این استراتژی مستلزم شناسایی میراث مستندی است که اهمیت جهانی دارد؛
- 2- بالا بردن آگاهی: این برنامه تلاش می‌کند تا آگاهی جهانی را نسبت به اهمیت میراث مستند و نیاز برای حفاظت و فراهم‌آوری دسترسی

بدان افزایش دهد. وسایلی که در این زمینه به کار برده خواهد شد عبارت است از: آموزش، بازاریابی و تبلیغات، پخش اطلاعات درباره روشهای محافظت و توسعه روابط با سازمانهای غیر دولتی (NGOS)؛

3- حفاظت: حفاظت به عنوان محرکی برای ارتقای سطح نگهداری از میراث مستند در نظر گرفته شده است، برنامه‌های حفاظت مربوط به میراثی است که قبلاً در فهرست ثبت حافظه جهانی وارد شده و هر جا که لازم باشد توسط یونسکو مورد حمایت قرار می‌گیرد؛

4- دسترسی: در این تدبیر مؤسسات تشویق می‌شوند تا از تکنولوژی جدید برای افزایش دسترسی به میراث مستندی که مسئولیت آن را بر عهده دارند، استفاده کنند؛

5- ساختارها، وضعیت و ارتباطات: ساختار انجمنهای برنامه در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که به سرعت رشد و تکامل یافته است، به توسعه خود ادامه خواهد داد و هرچه دفتر ثبت بین‌المللی پیشرفت کند، دفاتر ثبت منطقه‌ای نیز توسعه پیدا خواهد کرد و ارتباط با سازمانهای غیر دولتی و کمیسیونهای ملی مورد تشویق قرار می‌گیرد.⁸

مدیریت و ساختار برنامه: برنامه توسط ساختار کمیته سه سطحی (ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی) و یک دبیرخانه هدایت می‌شود و کمیته‌های زیر در آن فعالیت دارند:

کمیته مشاوره بین‌المللی (IAC): این کمیته عالی‌ترین مقام مشورتی با یونسکو درباره برنامه‌ریزی، اجرا و به‌کارگیری برنامه می‌باشد. آی‌ای‌سی شامل چهارده عضو می‌باشد که به دلیل صلاحیتشان در امر حفاظت از میراث مستند از سوی مدیر کل یونسکو انتخاب و منصوب می‌شوند. مدیر کل، اعضای کمیته مشاوره را در هر دو سال یک بار در جلسه‌ای گرد هم می‌آورد. این کمیته پیشرفت برنامه جهانی را کنترل و تنظیم می‌کند، گزارشات کمیته‌های فرعی، کمیته‌های منطقه‌ای و دبیرخانه را مورد ملاحظه قرار می‌دهد و به ترتیب این ارگانها را در جریان وظایف و مسئولیتشان قرار می‌دهد. رهنمودهای کلی حافظه جهانی را اصلاح و به روز می‌کند و مسئول تأیید، اضافه کردن یا حذف کردن از دفتر ثبت بین‌المللی حافظه جهانی می‌باشد. آی‌ای‌سی ساختارهای برنامه را به قصد به وجود آوردن چارچوب درست و منطقی برای رشد برنامه حافظه جهانی در آینده و رسیدن به سطح توصیه نامه یونسکو و نهایتاً رسیدن به کنوانسیون (اجلاس) یونسکو بررسی می‌کند. عملکرد هر کمیته منطقه‌ای و کمیته فرعی در جلسات عادی مورد بررسی قرار می‌گیرد تا اطمینان حاصل شود که ساختارها در ارتباط با نیازهای فعلی حفظ می‌شود.

کمیته فرعی دفتر ثبت: این کمیته از یک رئیس که توسط آی‌ای‌سی و آژانس (Bureau) به این سمت منصوب می‌شود و اعضای منتخب که با توجه به حرفه تخصصیشان انتخاب می‌شوند، تشکیل شده است. این کمیته بر ارزیابی پیشنهادها برای دفتر ثبت حافظه جهانی نظارت می‌کند و نظر خود را با دلیل درباره ثبت یا رد آنها در تمام گردهماییهای آی‌ای‌سی اعلام می‌کند، ضوابط انتخاب را توضیح می‌دهد و جهت ارزیابی پیشنهادها با سازمانهای غیردولتی و دیگر نهادها مرتبط می‌باشد.

آی‌ای‌سی هر دو سال یک بار جلسه عادی دارد. نهادهای فرعی و کمکی آن و کمیته‌های ملی و منطقه‌ای هر وقت که نیاز باشد، برای مدیریت و اداره فعالیتهایشان جلسه تشکیل می‌دهند. آنها ممکن است، به صورت مجازی (الکترونیکی) یا به صورت حضوری جلسه داشته باشند. هر چند وقت یک بار برنامه برای پیشبرد اهدافش، کنفرانسهای منطقه‌ای یا بین‌المللی، گردهمایی متخصصان یا مسئولان کمیته ملی یا گردهماییهای دیگری را تشکیل می‌دهد.⁹

دفاتر ثبت حافظه جهانی: در این برنامه سه نوع دفتر ثبت در نظر گرفته شده است؛ بین‌المللی، منطقه‌ای و ملی. همه دفاتر ثبت شامل فهرست مطالبی است که از اهمیت جهانی برخوردار می‌باشد و یک اثر ممکن است در بیش از یک دفتر ثبت وجود داشته باشد.

دفتر ثبت بین‌المللی شامل فهرست کل میراث مستندی می‌شود که کلیه معیارهای انتخاب را دارد و توسط آی‌ای‌سی انتخاب می‌شود و مدیر کل یونسکو آن را تأیید کرده است. این فهرست نویسی به روز می‌باشد و توسط دبیرخانه تحت عنوان دفتر ثبت حافظه جهانی منتشر می‌شود؛

دفتر ثبت منطقه‌ای، میراث مستندی را فهرست می‌کند که توسط همه کمیته‌های کشورهای آن منطقه حافظه جهانی تأیید شده است. این

فهرست‌نویسی به روز می‌باشد و توسط کمیته منطقه‌ای تحت عنوان دفتر ثبت منطقه‌ای حافظه جهانی منتشر می‌شود. دفاتر ثبت منطقه‌ای ممکن است ماهیتاً متفاوت باشد مثلاً ممکن است صورتی از همکاری بین دفاتر ثبت ملی باشد یا ممکن است شامل میراث مستندی باشد که تأثیر منطقه‌ای دارد اما این میراث در دفاتر ثبت ملی وجود نداشته باشد.

دفتر ثبت ملی، میراث مستند ملت را فهرست می‌کند که توسط کمیته ملی حافظه جهانی (و در کشورهایی که کمیته ملی وجود ندارد، توسط کمیسیون ملی یونسکو) تأیید می‌شود. این دفاتر به دولت‌ها و سازمان‌ها کمک می‌کند تا از کل میراث مستند نگهداری شده توسط انواع مختلف سازمان‌ها و افراد خصوصی آگاه شوند و آنها را از اقدامات انجام گرفته جهت حفاظت از میراث به خطر افتاده ملت مطمئن می‌کند.

مراحل ثبت اثر پیشنهاد شده در فهرست حافظه جهانی: هر اثر پیشنهاد شده، به کمیته ملی حافظه جهانی تحویل داده می‌شود و پس از آن به واسطه کمیسیون ملی یونسکو به دبیرخانه یونسکو ارائه می‌شود، دبیرخانه وقتی آن را دریافت می‌کند:

(الف) پیشنهاد را ثبت می‌کند، پیشنهاد دهنده را از دریافت آن مطمئن می‌کند و برگ پیشنهاد و سند ضمیمه را از پیشنهاد دهنده درخواست می‌کند. فرایند و پردازش شروع نمی‌گردد تا زمانی که تمام اطلاعات ارائه شده کامل شود؛

(ب) پیشنهاد به صورت کامل به کمیته فرعی دفتر ثبت فرستاده می‌شود تا مورد ارزیابی قرار گیرد؛

(ج) صلاحیت‌های کمیته فرعی دفتر ثبت حداقل یک ماه قبل از گردهمایی دو سالانه به آی‌ای‌سی ارائه می‌شود؛

(د) کمیته‌های ملی و منطقه‌ای از تصمیم آی‌ای‌سی (IAC) آگاه می‌شوند (البته این جواب تا زمانی که اثر توسط مدیر کل تأیید نشود، رسمی نیست) و پس از تأیید مدیر کل، اثر در دفتر ثبت حافظه جهانی به ثبت می‌رسد.

دبیرخانه، پردازش پیشنهادها را برای دفتر ثبت بین‌المللی مدیریت می‌کند، هر جا لازم باشد از پیشنهاد دهندگان اطلاعات بیشتری درخواست می‌کند، به پرسشها پاسخ می‌دهد، موعد مقرری را برای پذیرش پیشنهادات تعیین می‌کند یا قید و شرطی برای به موقع انجام دادن پیشنهادهای در حال انجام قرار می‌دهد. کمیته فرعی دفتر ثبت بر ارزیابی پیشنهادها نظارت دارد. این نظارت از طریق بررسی کامل هر پیشنهاد و با ارائه توصیه‌نامه مستند به آی‌ای‌سی که آیا پیشنهاد به دفتر ثبت اضافه شود یا نه صورت می‌گیرد. کمیته فرعی جهت نظرخواهی درباره آثار، نهادهای تخصصی و سازمانهای غیردولتی حرفه‌ای را دعوت می‌کند. در مرحله نخست این نهادها عبارتند از فدراسیون بین‌المللی انجمنهای کتابخانه‌ای (IFLA)، انجمن بین‌المللی آرشیوها (ICA)، انجمن هماهنگ کننده انجمنهای آرشیو سمعی و بصری (CCAAA) و انجمن بین‌المللی موزه‌ها (ICOM)، این ارگانها ممکن است کارها را به یکی از اعضا یا بیشتر محول کنند.

در هنگام ارائه صلاحیت، از سازمانهای غیردولتی خواسته می‌شود تا درباره اینکه آیا پیشنهاد از ضوابط انتخاب برخوردار است یا نه نظر بدهند، همچنین از آنها خواسته می‌شود تا مسایل مدیریتی یا قانونی لازم را قبل از اتمام توصیه‌نامه به آی‌ای‌سی مشخص کنند. این کمیته، توصیه سازمان غیر دولتی و هر توصیه دیگری را که به دنبال آن باشد برای ارزیابی در نظر می‌گیرد.

پاک کردن از دفتر ثبت: میراث مستند در مواردی که آسیب‌دیده باشد یا درباره یکپارچگی آن تردید ایجاد شود، به گونه‌ای که دیگر دارای ضوابط انتخاب هنگام ثبت نباشد ممکن است از دفتر ثبت پاک شود.

همچنین اگر اطلاعات جدید موجب ارزیابی مجدد ثبت باشد و ناشایست بودن آن ثابت شود، از دفتر ثبت حذف می‌شود. این فرایند توسط هر فرد یا سازمان (شامل خود IAC) امکان دارد، انجام شود و با ارائه دلایل تردید درباره اثر به دبیرخانه آغاز می‌شود و برای بررسی و گزارش

موضوع به کمیته فرعی دفتر ثبت ارجاع می‌شود. اگر دلیل و مدرکی برای نگرانی وجود داشته باشد، دبیرخانه با پیشنهاد دهنده اصلی تماس می‌گیرد (یا اگر امکان تماس نباشد، با ارگان مناسب دیگری تماس برقرار می‌کند) تا قضیه را توضیح دهد. کمیته فرعی این توضیح و همه داده‌های اضافی دیگر را که تا آن زمان جمع‌آوری شده، ارزیابی می‌کند و برای حذف یا ابقا یا هر عمل سازنده دیگر به آی‌ای‌سی ارائه می‌دهد. اگر آی‌ای‌سی تصمیم به حذف آن بگیرد ارگانهای نظر دهنده مطلع می‌شوند.¹⁰

آثار ثبت شده در حافظه جهانی: هر دو سال یک بار هر کشور می‌تواند دو اثر برای ثبت در حافظه جهانی به یونسکو پیشنهاد دهد. آثاری که از هر کشور یا سازمان بین‌المللی از ابتدا تا کنون در فهرست حافظه جهانی به ثبت رسیده به تفکیک دوره به صورت زیر می‌باشد.

سال 1997

آرژانتین: مدارک نائب السلطنه ربو دو پلاتا¹¹؛

آفریقای جنوبی: مجموعه بلیک¹²؛

اتریش:

1. Dioscurides.1 وین؛

2. سند نهایی کنگره وین (1997).

اتیوپی: گنجینه‌هایی از آرشیو و کتابخانه ملی؛

ارمنستان: نسخه خطی کهن انستیتو Mashtots matenadaran؛

ازبکستان:

1-قرآن مقدس مصحف عثمان؛

2- مجموعه موسسه شرق‌شناسی البیرونی¹³.

اسلواکی:

1-نسخ خطی تذهیب شده از کتابخانه چیترا هاوس در براتیسلاوا¹⁴؛

2- مجموعه نسخ خطی اسلامی بسجیک¹⁵.

بنین: آرشیوهای استعماری؛

تانزانیا: اسناد آلمانی آرشیو ملی؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه درک والکوت¹⁶؛

جمهوری کره:

1-نسخه خطی هانمین چانگوم¹⁷؛

2- تاریخچه سلسله چوسون¹⁸؛

چین: آرشیو صوتی موسیقی سنتی؛

دانمارک:

1-آرشیو شرکتهای خارجی تجاری دانمارک؛

2- مجموعه لین¹⁹؛

3- دست نوشته‌ها و مکاتبات هانس کریستین آندرسون²⁰؛

4- آرشیو سورن کیر که گارد²¹

زلاندنو؛

1- معاهده وایتانکی²²؛

2- دادخواست حق رای زنان در سال 1893.

سنگال: آفریقای غربی فرانسه²³؛

فدراسیون روسیه:

1- انجیل (زندگی‌نامه عیسی مسیح) کیتروو²⁴؛

2- انتشارات اسلاوی از نسخ کریلیک²⁵ قرن 15؛

3- نقشه‌های امپراطوری روسیه و مجموعه‌های آن از قرن 18؛

4- پوستره‌های روسی از اواخر قرن 19 و اوایل قرن 20؛

فنلاند: مجموعه ای.ای نوردنسکیولد²⁶؛

مصر: یادواره کانال سوئز؛

مکزیک:

1- مجموعه نسخ خطی مکزیک؛

2- نسخ خطی از Oaxaca؛

3- نسخ خطی Techaloyan از Cuajimalpaz.

موريس: اسناد مربوط مربوط به اشغال موريس توسط فرانسه؛

ونزوئلا:

1- مجموعه عکسهای آمریکای لاتین در قرن 19؛

2- Escritos del liberator

هند: مجموعه نسخ خطی پزشکی I.A.S. Tamil .

سال 1999

آلمان: نخستین برنامه‌های ضبط شده سنتهای موسیقایی جهان (1893-1952) در آرشیو صوتی برلین؛

اتریش: مجموعه‌های تاریخی (1899-1950)؛

پاکستان: اسناد مربوط به Jinnah (قائد اعظم)؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه اریک ویلیامز²⁷؛

چین: اسناد سلسله بزرگ کینگ²⁸؛

فیلیپین: کتبه شناسان فیلیپین (هانونو بوئید تاگانوا و پالوان)²⁹؛

لهستان:

1- شاهکار نیکلاس کوپرنیک «De revolutionibus libris ex»

2- آرشیو محله کلیمیه‌های ورشو (اسناد امانوئل رینگل بلوم)³⁰؛

2- شاهکار فردریک شوپن³¹.

سال 2001

آلمان:

- 1- سمفونی شماره 9 لودویگ ون بتهون³²، d-minor، اپوس 125؛
- 2- منزلت ادبی گوته؛
- 3- انجیل 42 خطی گوتنبرگ؛
- 4- متروپولیس³³.

اتریش:

- 1- پاپيروس erzherzog rainer؛
- 2- مجموعه شوبرت³⁴ در کتابخانه شهر وین.

استرالیا:

- 1- یادداشتهای سفر جیمز کوک³⁵؛
 - 2- نسخ خطی مربوط به Mabo.
- بلژیک: آرشیو کاری Plantiniana؛

ترکیه:

- 1- الواح خط میخی Hittite از Bogazkoy؛
 - 2- نسخ خطی رصدخانه و موسسه تحقیقات زمین لرزه Kandilli.
- جمهوری کره:

- 1- سونگجونگون ایلگی³⁶، خاطرات منشی دربار؛
 - 2- بولجو جیکجی سیمچه یوجئول³⁷ (جلد دوم)، گزیده‌ای از آموزه‌های راهبان بزرگ بودا، دن. فدراسیون روسیه: مجموعه تاریخی (1889-1955) از آرشیو سمعی سنت پترزبورگ؛
- لاتویا: قفسه آهنگهای ملی؛

مالزی:

- 1- مکاتبات پادشاه فقید کده³⁸ (1882-1943)؛
 - 2- حکایت هانگ توا³⁹؛
 - 3- سجارا ملایو⁴⁰ (تاریخ مالزی).
- مجارستان: حق امتیاز کاربرد «راديو اسکوپ» (تشعشع سنجی) کالمن تیهانیس⁴¹ در 1926؛

نروژ:

- 1- آرشیو بیماری جزام برگن⁴²؛
- 2- هنریک ایبسن⁴³: خانه عروسکی

سال 2003

آفریقای جنوبی: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

- آلمان: نسخ خطی مذهب از دوران اوتونیا که در صومعه Reichenau (دریاچه کانستنس⁴⁴) خلق شده است؛
- اتریش: اطلس بلائو-ون درهم⁴⁵ از کتابخانه ملی اتریش؛

اندونزی: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛
اوروگوئه: مجموعه اصلی آثار صوتی و الکترونیکی کارلوس گاردل⁴⁶ 1913-1935؛
باربادوس: میراث مستند افراد به بردگی گرفته شده کارائیبی؛
برزیل: مجموعه امپراطور: عکسهای خارجی و برزیلی از قرن 19؛
تاجیکستان: نسخه خطی کلیات عبید زاکانی و غزلیات حافظ شیرازی (قرن چهاردهم)؛
تانزانیا: مجموعه کتب و نسخ خطی عربی؛
تایلند: کتیبه پادشاه رام خامهانگ⁴⁷؛
ترکیه: آثار ابن سینا در کتابخانه نسخ خطی سلیمانیه؛
چین: نسخ خطی آثار کهن ناکسی دونگبا⁴⁸؛
سريلانکا: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی
شیلی:

1- آرشیو حقوق بشر شیلی؛

2- انجمن عیسی آمریکا.

صربستان: آرشیو نیکولاس تسلا⁴⁹؛

عربستان سعودی: قدیمی ترین کتیبه اسلامی (کوفی)؛

فرانسه: بیانیه حقوق بشر و شهروند (1789-1791)؛

فیلیپین: مواد سمعی مربوط به پخش رادیویی انقلاب مردم فیلیپین؛

قزاقستان: مجموعه نسخ خطی خواجه احمد یساوی؛

لوکزامبورگ: خانواده آدم؛

لهستان:

1- معاهده جامع ورشو؛

2- بیست و یک در خواست، Gdansk، اوت 1980. پیدایش اتحادیه تجارت مشترک جنبشهای عظیم اجتماعی.

مکزیک: فیلم Los olvidados؛

هلند:

1- کتابخانه Ets haim؛

2- آرشیو شرکت هلند و هند شرقی.

هند: آرشیو شرکت هلند و هند شرقی؛

سال 2005

آذربایجان: نسخ قرون وسطی در زمینه پزشکی و داروسازی؛

آلبانی: نسخه خطی Purpureus Beratinus؛

آلمان:

1- داستانهای خانوادگی و کودکان؛

2- نقشه جهان با نام Universalis cosmographia secundum Ptholomaei traditionem et Americi

Vespuicii aliorumque Lustrationes؛

3- مجموعه کتابخانه کورونینا⁵⁰.

آمریکا: نخستین نقشه جهان که نام آمریکا در آن آورده شده مربوط به اواخر قرن 15 و اوایل قرن 16 برگرفته از اطلاعات سفرهای اسپانیاییها و پرتغالیها؛
اتریش:

1- مجموعه Brahms ؛

2- مجموعه طراحیهای معماری گوتیک؛

3- مجموعه کتابخانه کورونینا.

انگلستان: نبرد Somme ؛

اوکراین: مجموعه موسیقیایی فولکلور (ملی) یهودیان 1912-1947؛
ایتالیا:

1- کتابخانه Malatesta novella ؛

2- مجموعه کتابخانه کورونینا.

بلژیک: مجموعه کتابخانه کورونینا؛

پرتغال: نامه از Pero Vaz de Caminha؛

ترینیداد و توباگو: مجموعه C. L. R James ؛

چین: فهرست طلائی افراد برگزیده شده در امپراطوری سلسله کینگ؛
سوئد:

1- آرشیو استرید لیندگرن⁵¹؛

2- آرشیو امانوئل سوئیدنبرگ⁵².

صربستان: انجیل میروسلاو⁵³ - نسخ خطی از 1180؛

فرانسه:

1- درخواست 18 ژوئن 1940 ؛

2- فیلمهای لومیر⁵⁴ (2005)؛

3- عرضه سیستم دهدهی متریک 1790-1837؛

4- مجموعه کتابخانه کورونینا.

قزاقستان: اسناد سمعی و بصری جنبش بین‌المللی ضد هسته‌ای نوادا- سمپیا لاتینسک⁵⁵؛

کلمبیا: آرشیو Negros y Esc درباره تجارت برده‌های آفریقایی؛

کوبا: هواداران خوزه مارتی پرز⁵⁶؛

لبنان:

1- ستون یادبود (یادمان) نهر الکلب⁵⁷، کوه لبنان؛

2- الفبای فنیقی.

مجارستان: مجموعه کتابخانه کورونینا؛

مصر: اسناد سلاطین و شاهزادگان؛

مکزیک: کتابخانه Palafoxiana ؛

نامیبیا: یادداشتهای هندریک ویتبویی⁵⁸؛

نروژ: سفر روالد آمونسن⁵⁹ به قطب جنوب (1910-1912)؛
هند: نسخ خطی سایوا⁶⁰ در پانديچری⁶¹؛

سال 2007

آرژانتین: میراث مستند حقوق بشر 1976-1983 - آرشیوی برای حقیقت، عدالت و یادبود ستیز علیه تروریسم دولتی؛
آفریقا: مجموعه کریستوفر اوکیگبو⁶²؛
آفریقای جنوبی:

1- پرونده دادگاه جنایی به شماره 253/1963 (وضعیت نلسون ماندلا⁶³ و دیگران)؛

2- مجموعه آرشیو زنده مبارزه برای آزادی.

آلمان: نامه‌های مربوط به Gottfried Wilhelm Leibniz که به او یا توسط او نگاشته شده است و در مجموعه اوراق خطی
Gottfried Wilhelm Leibniz موجود بوده است؛

آمریکا: فیلم فانتری موزیکال جادوگر شهر اوز⁶⁴ (ویکتور فلمینگ 1939)، محصول مترو گلدن مایو⁶⁵؛

آمریکای لاتین: موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

اتریش: نقشه Peutingermana؛

اسپانیا: پیمان نامه Tordesillas؛

استرالیا:

1- داستان Kelly gang (فیلم) (1906)؛

2- اسناد مجرمان استرالیا.

اسلواکی: نقشه‌ها و طرحهای طراحی شده در مجلس - دفتر کنت در Banska Stiavnica؛

اسلونی: نسخه خطی Suprasliensis؛

انگلستان: نقشه جهان Hereford؛

ایران:

1- شاهنامه بایسنقری؛

2- وقف نامه ربع رشیدی نسخه خطی قرن سیزدهم؛

بولیوی: موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

پرتغال:

1- مجموعه نسخ خطی درباره اکتشافات پرتغالی؛

2- پیمان نامه تردسیلاس⁶⁶.

پرو: موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

جمهوری چک:

1- مجموعه نسخ خطی قرون وسطایی دوران اصلاحات چک؛

2- مجموعه نشریات مهاجران روسی، اوکراینی و بلاروسی 1918-1945.

جمهوری کره:

1- گراور چوبی تریپتیکا کریانا⁶⁷ و کتب مقدس مختلف بودایی؛

2- اویگوه⁶⁸: پروتکل‌های سلطنتی سلسله جوسئون⁶⁹

چین: آرشیوهای یانگشی لی⁷⁰ از سلسله کینگ؛

دانمارک:

1- گاه شمار El primer nueva Cronica y Buen Gobierno؛

2- مجموعه صوتی.

سوئد:

1- آرشیو اینیگمار برگمان⁷¹؛

2- آرشیو خانواده آلفرد نوبل⁷²؛

فدراسیون روسیه: نسخه خطی Suprasliensis؛

فرانسه: فرشینه (سوزن دوزی) Bayeux؛

فیلیپین: مجموعه خوزه ماسدا⁷³؛

کانادا:

1- اسناد آرشیوی شرکت هودسون بی⁷⁴؛

2- مجموعه مدرسه الهیات کبک 1623-1800 (قرون 17 تا 19).

کلمبیا: موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ: اسناد زندانیان بین‌المللی اداره جنگ 1914-1923.

لهستان:

1- آرشیو کمیسیون ملی آموزش؛

2- نسخه خطی Suprasliensis.

مجارستان: نقشه مجارستان؛

مصر: نسخ خطی مصور و تذهیب شده فارسی؛

مکزیک:

1- موسیقی مستعمراتی آمریکایی: نمونه‌ای از مستند غنی آن؛

2- مجموعه زبانهای بومی.

نیکاراگوئه: آرشیو فعالیتهای سوادآموزی ملی؛

ونزوئلا: کلمبیا⁷⁵: آرشیو ژنرال فرانسیسکو میراندا⁷⁶؛

هند: ریگ ودا^{77, 78}؛

پینوشتها

1. www.iranculture.org/nahad/unesco/unesco.php

2. www.iranculture.org/nahad/unesco/unesco.php

3. fa.wikipedia.org/wiki/

4. www.iranculture.org/nahad/unesco/unesco3.php

5- ری‌ادموندسان. حافظه جهانی: رهنمودهای کلی، پاریس: یونسکو، 2002

6- همان منبع

7- همان منبع

8- همان منبع

9- همان منبع

10- همان منبع

11. Rio de Plata
12. Bleek
13. Al-Biruni
14. Bratislava
15. Basagic
16. Derek Walcott
17. Hunmin Chongum
18. Choson
19. Linne
20. Hans Christian Andersen
21. Soren Kierkegaard
22. Waitangi
23. AOF
24. Khitrovo Gospel
23. Cyrillic
26. A. E. Nordenskiold
27. Eric Williams
28. Qing
29. Hammoo, Buid, Tagbanua and Pala'wan
30. Emanuel Ringelblum
31. Fryderyk Chopin
32. Ludwig van Beethoven
33. Meropolis
34. Schubert
35. James Cook
36. Seungeongwon Ilgi
37. Buljo jikji simche yojeol
38. Kedah
39. Hang Tuah
40. Sejarah Melayu

41. Kalman Tihanyi's
42. Bergan
43. Henrick Ibsen
44. Constance
45. Blaeu-Van der Hem
46. Carlos Gardel
47. Ram Khamhaeng
48. Naxi Dongba
49. Nikola TESLA
50. Corviniana
51. Astrid Lindgren
52. Emanuel Swedenborg
53. Miroslav Gospel
54. Lumière
55. Nevada-Semipalatinsk
56. José Martí Pérez
57. Nahr el-Kalb
58. Hendrik Witbooi
59. Roald Amundsen's
60. Saiva
61. Pondicherr
62. Christopher Okigbo
63. Mandela
64. Oz
65. Metro-Goldwyn-Mayer
66. Tordesillas
67. Tripitaka Koreana
68. Uigwe
69. Joseon
70. Yangshi Lei
71. Ingmar Bergman
72. Alfred Nobel
73. José Maceda
74. Hudson's Bay
75. Colombeia
76. Francisco de Miranda
77. Rigveda
78. http://portal.unesco.org/ci/en/ev.php-RL_ID=1678&URL_DO=DO_TO

